

## ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МУЗЕЙ „ЛИТЕРАТУРНА СТАРА ЗАГОРА“ – ПЕРСПЕКТИВИ И ОТГОВОРНОСТИ

**Георги Георгиев**

*Университет по библиотекознание и информационни технологии*

**Резюме:** Управлението на културното наследство на Стара Загора, в частност на Музей „Литературна Стара Загора“, е дело на държавата, Общината и обществеността – за осъществяване на основната цел – опазване, социализация и управление на литературните ценности. Настоящата разработка цели да представи възможен идеен план за работа на музея с публиките, който да гарантира и приходи. В значението си на местна старозагорска идентичност, музеят има изключителна популяризаторска стойност за града, както и икономическа същност, основана на разбиранията за модерен литературен туризъм. Представени са примерни дейности, които да засилват влиянието на всеки един артефакт, извор на просвещение, мъдрост и история.

**Ключови думи:** музей, Стара Загора, литературна, лирика, план за управление.

### **Въведение**

Настоящият план за управление на Музей „Литературна Стара Загора“ е в съответствие с Решение на ОбС Стара Загора от 28 юли 2021 г. за изработване на предприемачески план на музея.

Съгласно закона общинските власти – кмет на Община и Общински съвет, осигуряват необходимата нормативна рамка за благоприятното функциониране на институцията Музей „Литературна Стара Загора“. Сред възможностите за финансиране, които Общината успява да обезпечи, се откроява одобреният проект „Културно наследство, представено в реставрирани и реновирани места“ по европейска програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“. Проектното предложение, освен пряка финансова безвъзмездна помощ, включва и изработването на „Предприемачески план за развитието на Музей „Литературна Стара Загора“ в петгодишен период“.

Настоящият проектен предприемачески план се основава на това Решение, на останалите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, както и на европейското и световното уреждане на въпросите на защитата и социализирането на културното наследство.

### **Методология на изследването**

В контекста на тематичната рамка бе проведено изследване как музеите в Република България ситуират своите организационни планове за годината, културния си календар, съпътстващите дейности и интегрирането на резултатите след периода. Вътрешната организация на работата позволява активна комуникация с външни партньорства в областта на опазването на наследството и неговото поставяне в центъра на общинските програми за социализиране и рекламиране на местните традиции. Разработката е съобразена с мнението на ПР специалисти, управители на големи компании в областта на маркетинга, предприемачеството, както и на представители на медиите. Разговорите с някои директори на музейни институции бяха решаващи за изграждането на рамката от синхронизационни дейности. Активната комуникация със специалисти е важна за изследването, като бе отчетено и предизвикателството COVID-19. Състоянието и тенденциите на развитие на музеологията в сферата на предприемаческата култура се оказаха предпоставка за задълбочено разглеждане на всички свързани със социализацията на обекта проблеми.

### **Резултати**

Основната цел на Музея „Литературна Стара Загора“ е опазването на фондовите единици и гарантирането на тяхната цялост, неприкосновеност в продължение на неограничен период от време. Тези изисквания са изпълнени и в тази си част проектопланът няма отношение.

Основната фигура в дейността „Управление на музея“ е директорът, който организира, координира и контролира цялостната дейност, представлява институцията пред всички държавни органи, физически лица, юридически лица в страната и чужбина, осъществява връзка и координация на културния институт с други институции, утвърждава правилника за вътрешния трудов ред и правила за работата в хранилищата към музея.

Отвореността на колекцията на музея е ключов въпрос при интеракцията с евентуалните културни публики и въпросите на координация и субординация с отделните екипи в институцията са конкретно насочени към следващата цел – популяризиране на фонда от музейни единици.

### **Съдържание на плана**

По отношение на целта „Популяризиране и социализиране на културните движими ценности – музейни литературни единици“ може да се възприемат и изпълняват следните дейности.

Изработване на културен календар на Музей „Литературна Стара Загора“. Програмата за изяви пред публика гарантира и обезпечава дейности през цялата година, свързани със социализацията на групови или индивидуални основни фондови литературни единици, творби или комплексно представени творци от Стара Загора. Културният календар се изготвя от ръководството на музея чрез екипната работа на музейния съвет, с доказани компетенции и отговорности. След приемането му се представя за разглеждане и обсъждане от ОбС, който със свое решение дава зелена светлина за неговото реализиране съобразно представения и обоснован бюджет. Ролята на обществеността е гарантирана при разглеждането на културния календар и неговата финансова рамка. Възможни са нови предложения, консултиране и съвместно решаване на значими за обществото въпроси, като попълването на фонда с нови музейни единици, свързани с реализирането на културната програма.

Предоставяне на културното пространство на музея за тематични изложби. Възможностите за такава инициатива са големи и са свързани с популяризиране на залите на институцията чрез посещения на любители на изкуството и културата – живопис, графични рисунки, скулптура и други визуално представени творчества. Съвместяването на литературни четения при тези събития гарантира оживена интеракция и буди културна дискусия при провеждането им. Това може да бъде основната цел при осигуряването на залата и като резултат ще повиши познаваемостта на пространството и неговата значимост за различните публики.

Организиране на научен форум „Старозагорска лирика – минало и настояще“. Разбира се, заглавието е проектно, но отразява връзката и континуитета на тенденцията „Стара Загора – град на поети и правите улици“. Разбирането за създаването на научна общност около музейната литературна сбирка е важен общински приоритет, който цели приобщаването на специалисти и инкорпорирането на техните знания, умения и експертиза в стратегическото позициониране на институцията във времето. Използването на научни сборници, публикации и достижения на експерти гарантира познаваемостта на литературната история на града ни в чужбина и страната по примера на Лувъра, възможни са и обучения за специалисти [1].

Клуб „Приятели на Музей „Литературна Стара Загора“. Подобна инициатива предлага възможности за популяризиране от уста на уста

на постиженията, значението и основния фонд, а от друга страна, преоткрива възможности за действия по обогатяване на колекцията от единици чрез дарения, откупки и др. Не на последно място, се изгражда критична маса от съмишленици, споделящи общи ценности.

Литературни четения и дискусии. Основани на значими дати от литературната класика на града, лирическите живи изпълнения повишават посетителския интерес, особено при участието на подрастващи, деца и юноши, които ведно със своите родители изпитват особеното чувство на гордост и удовлетворение при рецитирането на световноизвестни произведения от старозагорските творци. Непреходното звучене на изпълненията осигурява трансмисията на поколенията в опазването на духа и колективната памет.

Съвместна дейност с останалите културни институти в града и общината. Музей „Литературна Стара Загора“ има застъпващи се полета на дейност с останалите читалища, галерии, библиотеки и архиви. Реалното съжителство на прояви, като чествания на дейци и събития, изложби в съвместно предоставени пространства, конференции и форуми, въздейства благоприятно на публиките. Включването в общинския културен календар повишава посещаемостта и разбирането за колективна историческа памет в града.

Ползване на музейния архив за научна дейност на докторанти, специализанти, чуждестранни специалисти от всички хуманитарни университети. Подобен подход спомага за максимално използване на експертния ресурс на архивните единици в литературната история и предполага възможности за международен отзвук при предоставени научни доклади и публикации в чужди издания, четения на международни конференции и форуми.

Систематизиране и дигитализация на избрани литературни творби и тяхното представяне във виртуална библиотека в сайта на музея, с тематична насоченост, основана на литературните кръгове, критични анотации и/или юбилейни събития от литературната история на града. Подобен подход би осигурил постоянно присъствие във виртуалното пространство през годината, в рамките на утвърдения културен календар.

Консултантска дейност от експертите към музея. Досегът до безценното културно наследство в професионалната практика създава изключително добре подготвени лица. Тяхната експертиза може да бъде ползвана от университети, библиотеки, частни колекционери, фондации за търгове на културни ценности, или с други думи, възможностите са неограничени. Тази дейност може да бъде

популяризирана и да създаде търсене от страна на заинтересовани лица и институции.

Реализирането на дейностите по управление е свързано неотменно с принципите на опазване и издигане на престижа на музея, възплащаване на музейната професионална етика и ненакърняване на доброто име на Община Стара Загора и обществеността.

### **Приходи от изпълнението на програмно заложените дейности и културни мероприятия**

Формирането на бюджет на културната институция осигурява програмната финансова обезпеченост за бъдещи проекти и валоризира експозиционната стойност. Рамката включва държавно финансиране, европейско финансиране чрез бюджета на общината и общинско финансиране, както и собствени приходи от билети и сувенири. Бюджетното общинско финансиране осигурява ежемесечното функциониране на института и се изразява в гарантирането на възнаграждения, консумативи, режийни разходи и финансирането на популяризаторски политики. То се изготвя по годишен план-сметка и се одобрява от ОбС Стара Загора. Поддръжката на музея е общински приоритет и е уместно да се създаде Общински фонд „Култура“ за подобро и централизирано управление на културните институции в града.

Както е известно, стойността и ролята на музейния сувенир [2] гарантират пътешествието на музейния разказ в национален план и той дори прехвърля тези граници, извеждайки посланието на литературната ни история в света. Въз основа на това разбиране управленският модел налага изработването на концепция за предлагане на сувенири от избрани фондови единици, които да осъществят благоприятно възприемане на литературните колекции от публиката. Концепцията има свой финансов план, който наред с останалите бюджетни пера се представя за одобрение. Препоръчват се поне две дузини предмети с търговско предназначение по смисъла на чл. 176 от ЗКН [3], които да създадат основа за устойчиви приходи при тяхната свободна продажба от щанда на музея.

Предоставяне срещу заплащане на дигитални дискове с информация и фототипни издания от периодиките и фонда на музея. Върху електронен носител може да бъде предоставена информация и/или фототипни издания, при спазване на законите за интелектуалната собственост. Подобни продажби формират приходна част.

Формиране на приход от дарения при реализирани изложби и продажби на творби. Възможностите тук също са големи, като се

прави уточнението, че една част от цената на продадена творба може да бъде предоставена като приход на музея. Разбира се, това зависи от волята на художника/твореца. Тук е мястото да се отбележи, че авторът на този текст направи своя самостоятелна изложба именно във фойето на музея в Нощта на музеите в България (3 юли 2021 г.). Събитието бе проведено при много голям интерес<sup>2</sup>.

Приход от концерти и ангажиране на залите на музея за културни инициативи. Културното пространство пред музея ще бъде благоустроено след предложените и изпълнени реновации и ремонти. Вследствие на благоустройството малкият площад ще бъде привлекателно място за организирани мероприятия – концерти, четения, форуми и др.

Доколкото бюджетите, предоставени от Общината и държавата, могат да бъдат постоянна величина или леко увеличаваща се във времето, собствените приходи от дейността на Музей „Литературна Стара Загора“ могат да се увеличават вследствие на успешна реализация на описаните инициативи.

Всички горепосочени дейности може да бъдат подпомагани с анкети, проучвания, възлагане на изследвания, медийни изяви, проучване на тенденции за представянето на музея и др.

### **Заклучение**

Плановете за управление на музеи са сложни, процедурно утвърдени правила за качествено ново открояване на музейната дейност, съобразена със задачите на ЗКН<sup>2</sup> да бъде социализирана и представена по подходящ начин експозиционна площ с всички съотносими към модерността на съвременното артефакти – музейни единици. Съвкупността от дейности, модерирани в календарен годишен план на реализация, спомага за постепенното издигане на престижа на институцията пред публиките и за постигането на финансовите цели на музея. Единството на управленски модел, общественост и търсени и желани посетители разгръща потенциала на музейният разказ, за да бъде последователно пресъздаден до степен да преодолява националните и регионалните граници, за да се превърне в литературен посланик на Стара Загора по света, със своите почитатели и читатели.

### **Бележки**

<sup>1</sup><https://dolap.bg/2021/07/06/%D0%B0%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82-%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B8-%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B8%D0%B5%D0%B2->

%D0%B2%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%BD%D0%B0-  
%D0%BF%D1%8A%D1%80%D0%B2%D0%B0/ (12.08.2021)

<sup>2</sup> **Zakon** za kulturnoto nasledstvo.

[Закон за културното наследство.]

### **References/Литература**

1. **Debrune**, N. Istoricheskiyat muzey – Hram na dobrodeteli. Sofia: Za bukвите – O pismenehy, 2021, p. 11.

[**Дебрюне**, Н. Историческият музей – Храм на добродетели. София: За буквите – О писменехъ, 2021, с. 11.]

2. **Voneva**, V., R. **Rusev**. Regionalnite muzei v kulturnata infrastruktura na Bulgaria. Sofia: Institut za prilozhna muzeologia, 2017.

[**Бонева**, В., Р. **Русев**. Регионалните музеи в културната инфраструктура на България. София: Институт за приложна музеология, 2017.]

### **За автора**

**Георги Георгиев** е адвокат с дългогодишна практика. Специализирал е медиация и управление на конфликти в САЩ. Работи в областта на културно-историческото наследство и неговото опазване. Има множество научни разработки в областта.

За контакт с автора: [emba.bmc@gmail.com](mailto:emba.bmc@gmail.com)

## **MANAGEMENT PLAN OF THE MUSEUM OF LITERARY STARA ZAGORA – PERSPECTIVES AND RESPONSIBILITIES**

**Georgi Georgiev**

*University of Library Studies and Information Technologies*

**Abstract:** The management of the cultural heritage of Stara Zagora, in particular the Literary Museum of Stara Zagora is the work of the state, the Municipality and the public – to achieve the main goal – preservation, socialization and management of literary values.

The current paper aims to present a possible conceptual plan for the museum's work with the public, which would also guarantee revenue.

In its significance of local Stara Zagora identity, the museum has had an exceptional promotional value for the city, as well as an economic essence based on the understanding of modern, literary tourism.

Exemplary activities are presented to enhance the influence of each artifact, source of enlightenment, wisdom and history.

**Keywords:** museum, Stara Zagora, literary, lyrics, management plan.

### **About the author**

**Georgi Georgiev** is a lawyer with many years of experience. He specializes in mediation and conflict management in the United States. He works in the field of cultural and historical heritage and its preservation. He has many scientific developments in the field.

To contact the author: [emba.bmc@gmail.com](mailto:emba.bmc@gmail.com)